ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIEGBERT ALBER

της 3ης Φεβρουαρίου 2000 *

I — Εισαγωγή

1. Στην παρούσα διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως υποβάλλεται στο Δικαστήριο εκ μέρους του cour administrative d'appel de Nancy (Γαλλία) ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα [1]. Διάδικοι στη διαδικασία της κύριας δίκης είναι η επιχείρηση Roquette Frères SA (στο εξής: προσφεύγουσα) και ο οργανισμός Office national interprofessionnel des céréales (στο εξής: ONIC), καθού. Η διαφορά μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης αφορά το δικαίωμα λήψεως επιστροφών λόγω εξαγωγής για παραδόσεις σιροπιού γλυκόζης στην Αυστρία, χώρα στην οποία το προϊόν αυτό μεταποιήθηκε σε πενικιλίνη, για να επανεισαχθεί στην Κοινότητα — τουλάχιστον εν μέρει με τη μορφή του νέου αυτού προϊόντος. Την επίμαχη περίοδο η Δημοκρατία της Αυστρίας δεν ήταν μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

II — Τα πραγματικά περιστατικά

2. Μεταξύ της 1ης και της 7ης Μαρτίου 1990 η προσφεύγουσα πραγματοποίησε εννέα συνολικά εξαγωγές σιροπιού γλυκόζης στην Αυστρία. Για τις εξαγωγές αυτές, ο ONIC χορήγησε προκαταβολή των σχετικών επιστροφών συνολικού ύψους 254 179,82 γαλλικών φράγκων (FRF). Ο ONIC είναι ο αρμόδιος εθνικός οργανισμός για την εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων. Η προσφεύγουσα συνέστησε σχετική εγγύηση ύψους 115 % του ποσού των επιστροφών, ήτοι ανερχόμενη σε 292 306,79 FRF.

3. Με έγγραφο της 16ης Μαρτίου 1990 ο ONIC πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι, κατόπιν οδηγιών του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, αυτή έπρεπε να προσκομίσει απόδειξη περί της καταναλώσεως του εξαχθέντος στην Αυστρία σιροπιού γλυκόζης. Για τις ήδη χορηγηθείσες επιστροφές λόγω εξαγωγής η εν λόγω απόδειξη θα ζητείτο αργότερα.

4. Η προσφεύγουσα δεν ήταν σε θέση να προσκομίσει τη ζητούμενη απόδειξη, καθόσον το επίμαχο σιρόπι γλυκόζης είχε χρησιμοποιηθεί ως πρώτη ύλη για την παρασκευή άλλων προϊόντων στο πλαίσιο τελωνειακού

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

1 — ΕΕ L 351, σ. 1 (στο εξής: κανονισμός).

καθεστώτος παρόμοιου προς αυτό της ενεργητικής τελειοποιήσεως [2]. Επομένως, δεν περατώθηκαν οι τελωνειακές διατυπώσεις σχετικά με τη διάθεση στην κατανάλωση των εμπορευμάτων, που αποτελούν την απόδειξη της εισαγωγής τους [3]. Δεν αμφισβητείται ότι η ως άνω παραδοθείσα ποσότητα σιροπιού γλυκόζης χρησιμοποιήθηκε, τουλάχιστον κατά το μεγαλύτερο μέρος της, για την παρασκευή πενικιλίνης. Το τελικό προϊόν επανεισήχθη — τουλάχιστον κατά ένα μέρος — στην Κοινότητα.

5. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν μπόρεσε να προσκομίσει την ζητούμενη από τον ONIC απόδειξη της «καταναλώσεως» των εμπορευμάτων στην αυστριακή αγορά, ο ως άνω οργανισμός αρνήθηκε να ελευθερώσει τη σχετική εγγύηση.

6. Ο ONIC θεώρησε ότι, προκειμένου να λάβει την απόφασή του, δεσμευόταν από εσωτερικές οδηγίες της Επιτροπής. Ήδη με τηλετύπημα της 26ης Ιανουαρίου 1990 η Επιτροπή είχε επιστήσει την προσοχή του οργανισμού αυτού επί του γεγονότος ότι υπήρχε κίνδυνος απάτης επ' ευκαιρία των εξαγωγών σιροπιού γλυκόζης για τις οποίες καταβάλλονταν αντίστοιχες επιστροφές, με εισαγωγή του τελικού προϊόντος που λαμβανόταν με σχετική μεταποίηση. Με τηλετύπημα της αρμόδιας γενικής διευθύνσεως της 24ης Ιουλίου 1990 η Επιτροπή θεώρησε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού 3665/87, η απόδειξη της διαθέσεως στην αγορά ήταν προϋπόθεση του δικαιώματος λήψεως επιστροφών λόγω εξαγωγής. Έτσι, οι εθνικοί οργανισμοί καλούνταν να προβούν σε αναζήτηση των επιστροφών που καταβάλλονταν στο πλαίσιο των ως άνω πράξεων. Εντούτοις, τούτο είχε εφαρμογή μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες οι τελωνειακές διατυπώσεις εξαγωγής είχαν περατωθεί μετά την 1η Μαρτίου 1990, ημερομηνία μετά την οποία κάθε επιμελής επιχειρηματίας δεν μπορούσε πλέον να αγνοεί ότι το δικαίωμά του να εισπράξει επιστροφές ήταν πλέον αβέβαιο κατόπιν της από 26 Ιανουαρίου 1990 ανακοινώσεως της Επιτροπής.

7. Από τηλεομοιοτυπία της Επιτροπής της 12ης Ιουλίου 1993 προκύπτει ότι η εθνική διοίκηση είχε λάβει οδηγίες, με τηλετύπημα της Επιτροπής της 14ης Αυγούστου 1990 — που δεν περιλαμβάνεται στην ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία —, να εξαρτά τη χορήγηση επιστροφών λόγω εξαγωγής για την παράδοση σιροπιού γλυκόζης στην Αυστρία από τη διάθεση στην κατανάλωση του προϊόντος αυτού. Κατά τα λοιπά, με την ως άνω τηλεομοιοτυπία της 12ης Ιουλίου 1993 η Επιτροπή ήρε τα μέτρα που είχε διατάξει προηγουμένως, καθιστώντας αυστηρότερες τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση επιστροφών για εξαγόμενο στην Αυστρία σιρόπι γλυκόζης, χωρίς να παραλείψει να αναφέρει ότι η εξαγωγή σιροπιού γλυκόζης σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), όπου το σιρόπι αυτό μεταποιείται, υπό καθεστώς ενεργητικής τελειοποιήσως, σε κιτρικό οξύ, για να επιστρέψει στη συνέχεια στην Κοινότητα με τη μορφή αυτή με μηδενικούς δασμούς, βάσει πιστοποιητικού EUR 1, *ήταν απολύτως νόμιμη*.

8. Ο ONIC πληροφόρησε την προσφεύγουσα με το προαναφερθέν έγγραφο της 16ης Μαρτίου 1990 ότι απαιτεί την από-

2 — Δεν αποκλείεται να χρησιμοποιήθηκε το σιρόπι γλυκόζης και προκειμένου να παρασκευαστεί κιτρικό οξύ και ξανθανικό κόμμι, πράγμα το οποίο δεν επηρεάζει τη νομική εκτίμηση της επίμαχης οικονομικής πράξεως.

3 — Βλ. το άρθρο 17, παράγραφος 3, του κανονισμού 3665/87.

δειξη της καταναλώσεως προς δικαιολόγηση των αιτήσεων καταβολής επιστροφών λόγω εξαγωγής σιροπιού γλυκόζης στην Αυστρία. Η προσφεύγουσα προσέφυγε ενώπιον των δικαστηρίων κατά της αρνήσεως του ως άνω οργανισμού να ελευθερώσει την εγγύηση για τις παραδόσεις που είχαν πραγματοποιηθεί πριν από την εν λόγω ανακοίνωση.

9. Η προσφυγή έγινε εν μέρει δεκτή πρωτοδίκως. Η διαφορά εκκρεμεί τώρα κατ' έφεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Κατά το δικαστήριο αυτό, η επίλυση της διαφοράς εξαρτάται από την ερμηνεία των ουσιαστικών προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούν οι εξαγωγές προκειμένου να χορηγούνται επιστροφές όπως οι επίδικες. Όμως, το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι οι εν λόγω προϋποθέσεις δεν μπορούν να συναχθούν σαφώς από τις εφαρμοστέες την περίοδο των πραγματικών περιστατικών διατάξεις, οι οποίες, κατά τα λοιπά, είχαν αποτελέσει το αντικείμενο διαδοχικών και αντιφατικών οδηγιών εκ μέρους της Επιτροπής.

10. Το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

«Επέτρεπαν οι διατάξεις που ίσχυαν την 1η Μαρτίου 1990, και ειδικότερα το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87 της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 27ης Νοεμβρίου 1987, που θέτει ως προϋπόθεση για την καταβολή της επιστροφής λόγω εξαγωγής "... *ότι το προϊόν έχει πράγματι διατεθεί ως έχει στην αγορά της τρίτης χώρας εισαγωγής*", στον αρμόδιο για τον έλεγχο οργανισμό (εν προκειμένω στον ONIC) να αμφισβητήσει το δικαίωμα του προμηθευτή να λάβει επιστροφές, λόγω μόνου του γεγονότος ότι το παραδοθέν εμπόρευμα χρησιμοποιήθηκε από τον αλλοδαπό πελάτη του προμηθευτή για την παραγωγή άλλου προϊόντος, το οποίο είναι πιθανόν να επανεξαχθεί σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας;»

11. Η προσφεύγουσα, ο ONIC και η Επιτροπή μετέσχαν στη γραπτή διαδικασία. Η προσφεύγουσα, η Γαλλική Δημοκρατία και η Επιτροπή παρενέβησαν κατά την προφορική διαδικασία. Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της υποθέσεως επί της ουσίας θα επανέλθω στην επιχειρηματολογία των διαδίκων.

III — Οι εφαρμοστέες διατάξεις

12. Μεταξύ των εφαρμοστέων διατάξεων του κανονισμού 3665/87, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα, περιλαμβάνονται τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 5 και 16, η πληρωμή της επιστροφής εξαρτάται από την προσκόμιση της απόδειξης ότι τα προϊόντα για τα οποία έγινε αποδεκτή η διασάφηση εξαγωγής εγκατέλειψαν ως έχουν το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας το αργότερο σε προθεσμία 60 ημερών από την αποδοχή αυτή.

[...]»

13. Οι αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού αναφέρουν ότι ορισμένες εξαγωγές μπορούν να δώσουν λαβή σε καταχρήσεις και ότι, προς αποφυγή τους, η καταβολή της επιστροφής πρέπει να εξαρτάται, επιπλέον της προαναφερθείσας αποδείξεως περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 4, ότι δηλαδή το προϊόν έχει *εξαχθεί* από την Κοινότητα, από την απόδειξη του γεγονότος ότι το προϊόν *εισήχθη* σε τρίτη χώρα και, ενδεχομένως, *διατέθηκε πράγματι στην αγορά* της τρίτης χώρας. Το άρθρο 5, παράγραφος 1, μνημονεύει, στα στοιχεία α' και β', δύο ενδεχόμενες «ύποπτες περιπτώσεις». Το άρθρο αυτό έχει ως εξής:

«1. Η καταβολή της διαφοροποιημένης ή μη διαφοροποιημένης επιστροφής εξαρτάται όχι μόνο από το αν το προϊόν έχει εγκαταλείψει το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, αλλά επίσης, εκτός αν έχει χαθεί κατά τη μεταφορά λόγω ανωτέρας βίας, από το αν έχει εισαχθεί σε τρίτη χώρα και, κατά περίπτωση, σε δεδομένη τρίτη χώρα μέσα στους δώδεκα μήνες που έπονται της ημερομηνίας αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής:

α) όταν υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς τον πραγματικό προορισμό του προϊόντος,

ή

β) όταν υπάρχει πιθανότητα να επανεισαχθεί το προϊόν στην Κοινότητα λόγω της διαφοράς μεταξύ του ποσού της επιστροφής που εφαρμόζεται στο εξαγόμενο προϊόν και του ποσού των δασμών κατά την εισαγωγή, που εφαρμόζονται σε ταυτόσημο προϊόν την ημερομηνία αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής.

Ωστόσο, μπορούν να παραχωρηθούν συμπληρωματικές προθεσμίες υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 47.

Οι διατάξεις του άρθρου 17, παράγραφος 3, και του άρθρου 18 εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο.

Εξάλλου, οι αρμόδιες υπηρεσίες των κρατών μελών μπορούν να ζητήσουν συμπληρωματικές αποδείξεις που καταδεικνύουν, προς ικανοποίηση των αρμοδίων αρχών, ότι το προϊόν έχει πράγματι διατεθεί ως έχει στην αγορά της τρίτης χώρας εισαγωγής.

2. [...]

Η Επιτροπή, όταν υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς τον πραγματικό προορισμό των προϊόντων, μπορεί να ζητήσει από τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τις διατάξεις της παραγράφου 1.

3. [...]»

14. Το άρθρο 16 περιλαμβάνεται στο τμήμα 2 του κανονισμού, υπό τον τίτλο «Διαφοροποιημένη επιστροφή» [4]. Η διάταξη αυτή έχει ως ακολούθως:

«1. Στις περιπτώσεις διαφοροποίησης του ποσοστού της επιστροφής ανάλογα με τον προορισμό, η καταβολή της επιστροφής υπόκειται σε συμπληρωματικές προϋποθέσεις που αναφέρονται στα άρθρα 17 και 18.

2. Όταν ένα μόνο ποσοστό επιστροφής εφαρμόζεται για όλους τους προορισμούς την ημέρα του προκαθορισμού της επιστροφής και εφόσον υφίσταται ρήτρα υποχρεωτικού προορισμού, η κατάσταση αυτή θεωρείται ως διαφοροποίηση του ποσοστού ανάλογα με τον προορισμό εάν το ποσοστό της επιστροφής που ισχύει την ημέρα της αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής είναι κατώτερο από το ποσοστό που προκαθορίστηκε, προσαρμοσμένο, κατά περίπτωση, στην ημερομηνία της εν λόγω αποδοχής.»

15. Το άρθρο 17, παράγραφος 3, ορίζει ότι:

«Το προϊόν θεωρείται ότι έχει εισαχθεί όταν διεκπεραιωθούν οι τελωνειακές διατυπώσεις για τη θέση του προς κατανάλωση στις τρίτες χώρες.»

16. Το άρθρο 18, που τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 354/90 της Επιτροπής, της 9ης Φεβρουαρίου 1990 [5], προσδιορίζει, τόσο στην αρχική του μορφή όσο και όπως ίσχυε την περίοδο των επίμαχων πραγματικών περιστατικών, τους τρόπους αποδείξεως της εκπληρώσεως των τελωνειακών διατυπώσεων όσον αφορά τη διάθεση των προϊόντων στην κατανάλωση.

IV — Η επιχειρηματολογία των διαδίκων

1. *Η προσφεύγουσα*

17. Η προσφεύγουσα εκθέτει, επικαλούμενη τις εφαρμοστέες διατάξεις [6], ότι, σε περίπτωση μη διαφοροποιημένης επιστροφής, το δικαίωμα λήψεως της επιστροφής γεννάται καταρχήν με την εξαγωγή του εμπορεύματος. Η αρχή αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού. Το άρθρο 5, παράγραφος 1, θέτει μια πρόσθετη προϋπόθεση χορηγήσεως της επιστροφής, ήτοι την εισαγωγή του εμπορεύματος σε τρίτη χώρα όταν συντρέχουν οι περιστάσεις περί των οποίων γίνεται λόγος στα στοιχεία α' και β' της παραγράφου αυτής. Κατά συνέπεια, σε περίπτωση μη διαφοροποιημένης

4 — Όσον αφορά την έννοια της «διαφοροποιημένης επιστροφής», βλ. τα σημεία 38 επ. κατωτέρω.

5 — Κανονισμός για την τροποποίηση του κανονισμού 3665/87 όσον αφορά τις αποδείξεις αφίξεως στον προορισμό στις τρίτες χώρες των γεωργικών προϊόντων που τυγχάνουν διαφοροποιημένης επιστροφής (ΕΕ L 38, σ. 34).

6 — Άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2727/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των σιτηρών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/013, σ. 158)· άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2744/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί του καθεστώτος εισαγωγής και εξαγωγής μεταποιημένων προϊόντων με βάση τα σιτηρά και την όρυζα (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/013, σ. 205), και άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2746/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί των γενικών κανόνων για τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή στον τομέα των σιτηρών και περί των κριτηρίων καθορισμού του ύψους τους (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/013, σ. 218).

επιστροφής, η απόδειξη της διαθέσεως στην αγορά του εμπορεύματος εντός τρίτης χώρας υπό την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, τρίτο και τέταρτο εδάφιο, του κανονισμού δεν μπορεί να ζητείται παρά μόνον εφόσον υπάρχουν φόβοι διαπράξεως απάτης υπό την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, δηλαδή:

α) όταν υπάρχουν αμφιβολίες ως προς τον πραγματικό προορισμό του προϊόντος, δηλαδή όταν είναι αμφίβολη η έξοδος του εμπορεύματος από την Κοινότητα·

β) ή όταν, λόγω της διαφοράς μεταξύ του ποσού της επιστροφής και των εισαγωγικών δασμών — άρα, λόγω περιστατικών για τα οποία δεν υπέχει ευθύνη ο εξαγωγέας —, ενδέχεται να πραγματοποιηθούν πλασματικές εξαγωγές με παράλληλη επανεισαγωγή με μόνο σκοπό να ζητηθεί η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών ποσών.

Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η τελευταία περίπτωση αφορά μόνο τις επιστροφές και τους δασμούς που ισχύουν για απολύτως όμοια προϊόντα. Η εισαγωγή στην Κοινότητα εμπορευμάτων που προέρχονται από τη μεταποίηση προηγουμένως εξαχθέντων προϊόντων με καταβολή σχετικής επιστροφής δεν καλύπτεται από την ως άνω διάταξη.

18. Κατά την προσφεύγουσα, είναι μεν προφανές ότι η άρνηση του ONIC να ελευθερώσει την επίδικη εγγύηση στηρίζεται στις οδηγίες που έδωσε η Επιτροπή, όμως οι οδηγίες αυτές δεν μπορούν να αποτελούν πρόσφορη νομική βάση για την εν λόγω απόφαση. Προς εκτίμηση της νομιμότητας της στάσεως του ONIC πρέπει να ληφθεί υπόψη απευθείας το άρθρο 5 του κανονισμού. Καθόσον το εν λόγω άρθρο 5 προβλέπει παρέκκλιση από τον κανόνα ότι το δικαίωμα λήψεως της επιστροφής γεννάται με την έξοδο του εμπορεύματος από το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, η παρέκκλιση αυτή πρέπει να ερμηνεύεται αυστηρά, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, ενώ η απαίτηση προσκομίσεως αποδείξεων σχετικά με ειδικές περιστάσεις εναπόκειται στον εθνικό οργανισμό.

19. Στην παρούσα υπόθεση, οι προϋποθέσεις αυτές δεν πληρούνται. Δεν υφίσταντο αμφιβολίες όσον αφορά τον προορισμό της γλυκόζης αλλ' ούτε και υπήρχε κίνδυνος επανεισαγωγής ενός απολύτως ομοίου προϊόντος. Η απαίτηση της Επιτροπής να προσκομίζεται απόδειξη της διαθέσεως στην κατανάλωση λόγω του κινδύνου επανεισαγωγής στην Κοινότητα με μηδενικούς δασμούς μεταποιημένων προϊόντων προελεύσεως κράτους της ΕΖΕΣ δεν έχει κανένα έρεισμα στο άρθρο 5 του κανονισμού. Η προσεκτική ανάγνωση του άρθρου αυτού αρκεί για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα που υποβάλλει το αιτούν δικαστήριο, ότι δηλαδή δεν μπορεί να αμφισβητηθεί το δικαίωμα λήψεως της επιστροφής λόγω του ότι ο αλλοδαπός αγοραστής του εμπορεύματος παρασκευάζει ένα προϊόν το οποίο ενδέχεται να εξαχθεί σε κράτη μέλη της Κοινότητας.

20. Το συμπέρασμα αυτό, που στηρίζεται στη γραμματική ερμηνεία του άρθρου 5 του κανονισμού, επιβεβαιώνεται από τον σκοπό της διατάξεως αυτής. Η εν λόγω διάταξη αποσκοπεί στην καταπολέμηση της απάτης και στην αποφυγή του ενδεχομένου να

καταβάλλονται επιστροφές λόγω εξαγωγής για προϊόντα τα οποία δεν εξάγονται πράγματι ή τα οποία επανέρχονται στην Κοινότητα. Από την πλευρά αυτή, μπορεί να γίνει δεκτή μια ευρεία ερμηνεία του όρου «ταυτόσημο προϊόν» στο άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού, κατά την οποία ο όρος αυτός καλύπτει τα προϊόντα τα οποία ψευδώς υποστηρίζεται ότι έχουν μεταποιηθεί ή δεν έχουν μεταποιηθεί επαρκώς. Το κριτήριο της διακρίσεως μπορεί να είναι το αν πρόκειται για ουσιώδη ή μη αναστρέψιμη μεταποίηση. Επ' αυτού, ελάχιστη σημασία έχει το τελωνειακό καθεστώς υπό το οποίο έχει μεταποιηθεί το εμπόρευμα, για παράδειγμα το καθεστώς της ενεργητικής τελειοποιήσεως.

21. Για την περίπτωση κατά την οποία, σε αντίθεση με την άποψη της προσφεύγουσας, το άρθρο 5 του κανονισμού οφείλει να εφαρμοστεί, πρέπει να καθοριστεί με ποιο τρόπο μπορεί να αποδεικνύεται η ουσιώδης μεταποίηση. Η απόδειξη περί της διενέργειας μιας πράξεως στο πλαίσιο της ενεργητικής τελειοποιήσεως θα πρέπει να αρκεί όπως και ένα πιστοποιητικό εκτελωνισμού ή οποιοδήποτε άλλο έγγραφο που προβλέπεται από το άρθρο 18 του κανονισμού. Η ερμηνεία αυτή είναι σύμφωνη προς την κοινοτική ρύθμιση περί των επιστροφών, σκοπός της οποίας είναι να διατίθενται τα κοινοτικά προϊόντα στην παγκόσμια αγορά σε ανταγωνιστικές τιμές.

22. Επιπλέον, η προσφεύγουσα επικαλείται το σύστημα των αμυλωδών προϊόντων [7] για να καταδείξει τη διαφορά μεταξύ μιας ουσιώδους και μιας αναστρέψιμης μεταποιήσεως. Εξ αυτών προκύπτει ότι η μεταποίηση του σιροπιού γλυκόζης σε πενικιλίνη, σε κιτρικό οξύ ή σε ξανθανικό κόμμι πρέπει να θεωρείται προφανώς ως μη αναστρέψιμη μεταποίηση.

23. Τέλος, η προσφεύγουσα επικαλείται τη νέα κωδικοποίηση του κανονισμού 3665/87 με τον κανονισμό (ΕΚ) 800/1999 [8]. Το άρθρο 20 του κανονισμού αυτού αντικαθιστά το άρθρο 5 του κανονισμού 3665/87. Επαναλαμβάνει τις περιστάσεις που απαριθμεί η τελευταία αυτή διάταξη, προσθέτοντας ρητά την περίπτωση της επανεισαγωγής στην Κοινότητα εμπορευμάτων τα οποία δεν έχουν αποτελέσει το αντικείμενο μιας «σημαντικής επεξεργασίας» [9]. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ο νέος κανονισμός προβλέπει ρητά ό,τι προκύπτει ήδη από το άρθρο 5 του κανονισμού 3665/87.

2. *Ο ONIC*

24. Ο ONIC υποστηρίζει ότι η απόδειξη της εισαγωγής ενός προϊόντος μπορεί πάντοτε να ζητείται πριν από την καταβολή της επιστροφής και ότι προσκομίζεται με τη δικαιολόγηση της διαθέσεως στην αγορά [10] στην τρίτη χώρα εισαγωγής.

7 — Βλ. τους κανονισμούς (ΕΟΚ) 2169/86 της Επιτροπής, της 10ης Ιουλίου 1986, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής όσον αφορά τον έλεγχο και την καταβολή των επιστροφών στην παραγωγή των αιτηρών και της ορύζης (ΕΕ L 189, σ. 12), και (ΕΟΚ) 3642/87 της Επιτροπής, της 2ας Δεκεμβρίου 1987, για τροποποίηση του κανονισμού 2169/86 (ΕΕ L 342, σ. 10).

8 — Κανονισμός της Επιτροπής της 15ης Απριλίου 1999 (ΕΕ L 102, σ. 11).

9 — Βλ. άρθρο 20, παράγραφος 4, στοιχείο γ'.

10 — Βλ., επί της εννοίας αυτής, το σημείο 59 κατωτέρω.

25. Ο ONIC επαναδιατυπώνει ως ακολούθως το ερώτημα στο οποίο πρέπει να δοθεί απάντηση.

Μπορεί να αμφισβητείται η ύπαρξη του δικαιώματος λήψεως επιστροφής όταν το παραδοθέν εμπόρευμα μεταποιήθηκε από τον αλλοδαπό πελάτη σε προϊόν το οποίο ενδέχεται να επανεξαχθεί σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας; Ο ONIC έχει την άποψη ότι πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση στο ερώτημα αυτό. Το δικαίωμα λήψεως της επιστροφής συνεπάγεται ότι το προϊόν έχει εγκαταλείψει το κοινοτικό τελωνειακό έδαφος. Η προϋπόθεση αυτή δεν πληρούται όταν το προϊόν, έστω και μεταποιηθέν, επανέρχεται στο έδαφος της Κοινότητας. Πράγματι, το εξαγόμενο από την Κοινότητα προϊόν που επανεισάγεται σ' αυτήν απαλλάσσεται από κάθε είδους δασμό.

26. Επιπλέον, οι εφαρμοστέες διατάξεις επιβάλλουν να έχει εγκαταλείψει το προϊόν το έδαφος της Κοινότητας και να έχει διατεθεί αυτούσιο στην αγορά της τρίτης χώρας. Η προϋπόθεση αυτή δεν πληρούται αν το προϊόν επανέρχεται στην Κοινότητα με κάποια άλλη μορφή, έστω και αν αυτή είναι το αποτέλεσμα της μεταποιήσεως. Η διάθεση στην αγορά του προϊόντος ως έχει σημαίνει την εκμετάλλευσή του στην τρίτη χώρα εισαγωγής. Ως εκμετάλλευση δε νοείται η θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία του προϊόντος στην αγορά της χώρας προορισμού, έστω και αν αυτό έχει μεταποιηθεί. Αυτό δεν συμβαίνει όταν το προϊόν επανέρχεται με άλλη μορφή στην αγορά της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

3. *Η Γαλλική Κυβέρνηση*

27. Η Γαλλική Κυβέρνηση δεν κατέθεσε γραπτές παρατηρήσεις αλλά εξέθεσε την άποψή της κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας.

28. Όσον αφορά τη φύση της επιστροφής, η εκπρόσωπος της Γαλλικής Κυβερνήσεως δήλωσε ότι, καθόσον πρόκειται για μη διαφοροποιημένες επιστροφές, οι επιστροφές αυτές πρέπει να καταβάλλονται εφόσον αποδεικνύεται ότι το προϊόν εξήχθη από την Κοινότητα. Η απαίτηση προσκομίσεως συμπληρωματικών αποδείξεων συνδέεται με την υποψία ή τη βεβαιότητα περί διαπράξεως καταχρήσεως. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου [11] προκύπτει ότι σκοπός της ευχέρειας που παρέχεται στα κράτη μέλη να απαιτούν, πριν από την καταβολή των επιστροφών, την προσκόμιση συμπληρωματικών αποδείξεων είναι η αποφυγή των καταχρήσεων.

29. Η Γαλλική Κυβέρνηση επικαλείται, επ' αυτού, και τη νέα διατύπωση του κανονισμού 3665/87 κατόπιν της εκδόσεως του κανονισμού 800/1999 — με τον κανονισμό (ΕΚ) 313/97 είχε ήδη προστεθεί το άρθρο 15, παράγραφος 2 [12] —, ιδίως το άρθρο 20, που περιλαμβάνεται στην αρχή του τμήματος 3 του κανονισμού αυτού, με τον τίτλο

11 — Βλ. την απόφαση της 9ης Αυγούστου 1994, C-347/93, Boterlux (Συλλογή 1994, σ. I-3933, σκέψη 23).

12 — Κανονισμός (ΕΚ) 313/97 της Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 1997 (ΕΕ L 51, σ. 31). Η διάταξη αυτή είναι η ακόλουθη:
«Όταν διαπιστωθεί ότι τα προϊόντα που έχουν εξαχθεί επανεισάγονται στην Κοινότητα:
— αφού υποστούν επεξεργασία ή μεταποίηση σε τρίτη χώρα χωρίς να φθάνουν στο επίπεδο επεξεργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92
και
— υπάγονται στην εφαρμογή δασμού κατά την εισαγωγή μηδενικού ή μειωμένου σε σχέση με τον κανονισμό δασμό,
δεν χορηγείται καμία επιστροφή, ή εάν η επιστροφή έχει πληρωθεί, αποδίδεται από τον εξαγωγέα μετά από αίτηση του κράτους μέλους πληρωμής [...]».

«Ειδικά μέτρα προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας». Σκοπός και αυτής της διατάξεως είναι η παρεμπόδιση των καταχρήσεων. Η διάταξη αυτή είναι σαφέστερη και πληρέστερη έναντι του άρθρου 5 του κανονισμού 3665/87. Ενόψει των εν λόγω περιορισμών και του λόγου υπάρξεως της διατάξεως αυτής, πρέπει να ληφθεί ως βάση η αρχή ότι απλώς και μόνον το γεγονός ότι το εξαχθέν εμπόρευμα χρησιμοποιήθηκε για την παρασκευή άλλου προϊόντος, το οποίο ενδέχεται να επανεισαχθεί στα κράτη μέλη της Κοινότητας δεν αρκεί για να τεθεί υπό αμφισβήτηση το δικαίωμα λήψεως επιστροφών λόγω εξαγωγής.

30. Η Γαλλική Κυβέρνηση υποβάλλει επιπλέον παρατηρήσεις επί του τρόπου συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και του εθνικού οργανισμού. Χωρίς να έχουν δεσμευτικά νομικά αποτελέσματα, οι ανακοινώσεις της Επιτροπής προς τον ONIC ήταν απολύτως ικανές να προσδιορίσουν τη στάση του εν λόγω οργανισμού, διότι διαφορετικά αυτός δεν θα ήταν σε θέση, ενδεχομένως, να δικαιολογεί το δικαίωμα λήψεως επιστροφών λόγω εξαγωγής στο πλαίσιο της εκκαθαρίσεως των δαπανών του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεως. Τελικά, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει τις συγκεκριμένες περιστάσεις της σχετικής πράξεως. Η Γαλλική Κυβέρνηση προτείνει να δοθεί αρνητική απάντηση, όπως προαναφέρθηκε, στο υποβαλλόμενο στο Δικαστήριο ερώτημα, αφήνοντας παράλληλα το εθνικό δικαστήριο, να αποφασίσει, λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά περιστατικά, αν πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις κτήσεως του δικαιώματος της επιστροφής.

4. *Η Επιτροπή*

31. Η Επιτροπή λαμβάνει ως βάση ότι οι γαλλικές αρχές ζήτησαν συμπληρωματικές αποδείξεις περί της εξαγωγής των εμπορευμάτων στην Αυστρία με βάση τον συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 5, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', του κανονισμού και του τετάρτου εδαφίου της παραγράφου αυτής, δηλαδή λόγω του κινδύνου επανεισαγωγής του προϊόντος στην Κοινότητα. Από τη δικογραφία δεν προκύπτουν σοβαρές αμφιβολίες όσον αφορά τον πραγματικό προορισμό των εμπορευμάτων.

32. Στη συνέχεια, η Επιτροπή λαμβάνει ως βάση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 1, τέταρτο εδάφιο, κατά το οποίο οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών «μπορούν» να απαιτούν «επιπλέον» [ΣτΜ: το ελληνικό κείμενο χρησιμοποιεί τη λέξη «εξάλλου»] συμπληρωματικές αποδείξεις, έχει εφαρμογή μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες οι σχετικές υποψίες είναι έντονες.

33. Από τη δομή της ως άνω διατάξεως συνεπάγεται μια διαβάθμιση, όσον αφορά το τρίτο και το τέταρτο εδάφιο, σχετικά με τους κινδύνους διαπράξεως απάτης που υφίστανται στην πράξη. Στην υπό κρίση υπόθεση δεν είναι δεδομένη η ύπαρξη ενός τέτοιου μεγάλου κινδύνου. Επομένως, η υπόθεση αυτή πρέπει να εξεταστεί ενόψει του τρίτου εδαφίου, κατά το οποίο η απόδειξη της διαθέσεως στην αγορά πρέπει να προσκομίζεται με τελωνειακά έγγραφα [13].

34. Για να υφίσταται δικαίωμα λήψεως της επιστροφής πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις που θέτουν τα άρθρα 4, παρά-

13 — Το άρθρο 5, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, παραπέμπει στο άρθρο 17, παράγραφος 3, και στο άρθρο 18, τα οποία διέπουν την απόδειξη της διακπεραιώσεως των σχετικών τελωνειακών διατυπώσεων (βλ. σημεία 15 και 16 ανωτέρω).

γραφος 1, και 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87. Ναι μεν στην παρούσα υπόθεση δεν υπάρχει αμφισβήτηση όσον αφορά την έξοδο από το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, όμως το κριτήριο της εισαγωγής εντός τρίτης χώρας δημιουργεί προβλήματα καθόσον με την εισαγωγή νοείται η εκπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων. Όμως, για τα εμπορεύματα που υπάγονται στο ιδιαίτερο τελωνειακό καθεστώς της ενεργητικής τελειοποιήσεως, η απόδειξη αυτή δεν είναι δυνατό να υπάρξει. Η απόδειξη της εισαγωγής του εμπορεύματος εντός τρίτης χώρας απαιτείται όταν πρόκειται για μια από τις ύποπτες καταστάσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α' ή β'. Απλώς και μόνον το γεγονός της μεταποιήσεως του προϊόντος δεν μπορεί να θίξει το δικαίωμα λήψεως της επιστροφής. Αν ληφθεί υπόψη η σύγκριση των προβλεπομένων ποσών της επιστροφής την επίμαχη περίοδο προκύπτει ότι ο κίνδυνος επανεισαγωγής των προϊόντων είναι ουσιαστικά ανύπαρκτος [14]. Λαμβανομένων υπόψη των εξόδων μεταφοράς, η απάτη της επανεισαγωγής ήταν εν πάση περιπτώσει ελάχιστα συμφέρουσα οικονομικά. Επιπλέον, ήταν εξαιρετικά αμφίβολη στην πράξη η δυνατότητα επανεισαγωγής των σχετικών εμπορευμάτων καθόσον, κατά την Επιτροπή, το επίδικο σιρόπι γλυκόζης υπέστη σημαντική μεταποίηση, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται πλέον το ίδιο αυτό προϊόν. Η «πενικιλίνη», το νέο προϊόν που παρήχθη με τη σχετική μεταποίηση, δεν μπορεί να μεταποιηθεί εκ νέου σε σιρόπι γλυκόζης.

35. Επιπλέον, η Επιτροπή επικαλείται το άρθρο 20 του κανονισμού 800/1999, η παράγραφος 1 του οποίου προβλέπει ρητή «επιφύλαξη» [15] για την περίπτωση μεταποιήσεως ή σημαντικής επεξεργασίας του προϊόντος [16].

36. Τέλος, το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', του κανονισμού, που πρέπει να θεωρηθεί ότι αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των παρατυπιών, δεν προβλέπει απαλλαγή από την υποχρέωση εξετάσεως των κατ' ιδίαν περιπτώσεων. Ο σκοπός της διατάξεως αυτής δεν είναι να καταστεί αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερής η προσφυγή στην τελωνειακή πρακτική της τελειοποιήσεως. Τα μέτρα αυτά δικαιολογούνται μόνον ενόψει της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας, δηλαδή προς αποφυγήν του ενδεχομένου απάτης. Συνεπώς, δεν μπορεί να αγνοηθεί το γεγονός ότι το εξαχθέν προϊόν δεν υφίσταται πλέον και ότι, κατά συνέπεια, είναι στην πράξη αδύνατη η επανεισαγωγή του στην Κοινότητα.

37. Η Επιτροπή προτείνει να δοθεί στο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου η απάντηση ότι οι επιστροφές λόγω εξαγωγής δεν μπορούν να αμφισβητηθούν με βάση το γεγονός ότι δεν προσκομίστηκαν αποδείξεις περί της εκπληρώσεως των τελωνειακών διατυπώσεων της διαθέσεως στην αγορά εφόσον αποδεικνύεται ότι αποκλείεται ο κίνδυνος επανεισαγωγής στην Κοινότητα των ως άνω προϊόντων, μετά την έξοδό τους από το κοινοτικό τελωνειακό έδαφος, λόγω των συγκεκριμένων περιστάσεων της σχετικής εμπορικής πράξεως.

14 — Οι ενισχύσεις για την παραγωγή σιροπιού γλυκόζης ανέρχονταν σε 110.11 ECU ανά τόνο. Οι επιστροφές κατά την εξαγωγή ανέρχονταν τον Ιούνιο του 1990 σε 132.83 ECU ανά τόνο (ΕΕ 1989, L 375, σ. 96), τον Φεβρουάριο του 1990 σε 142.70 ECU ανά τόνο, (ΕΕ 1990, L 22, σ. 31) και τον Μάρτιο του 1990 σε 149.18 ECU ανά τόνο (ΕΕ 1990, L 51, σ. 20). Επιπλέον, προβλέπεται σχετική διόρθωση σε συνάρτηση με την περιεκτικότητα σε ξηρό εκχύλισμα.

15 — «Réserve» στο γαλλικό κείμενο.

16 — Όταν η εισαγωγή στην Κοινότητα ενός κοινοτικού προϊόντος που μεταποιήθηκε εντός τρίτης χώρας, με απαλλαγή ή μείωση των σχετικών δασμών, παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά μιας ύποπτης περιπτώσεως, η μεταποίηση ή η *σημαντική* επεξεργασία εξομοιώνεται με την εισαγωγή εντός τρίτης χώρας.

V — Εκτίμηση

38. Όπως προκύπτει ήδη με σαφήνεια από τις παρατηρήσεις των διαδίκων, το ζήτημα σχετικά με το αν πρόκειται για «διαφοροποιημένη ή μη διαφοροποιημένη» [17] επιστροφή έχει ουσιώδη επίπτωση επί της χορηγήσεως των επιστροφών. Σε περίπτωση μη διαφοροποιημένης επιστροφής, το ουσιαστικό ζήτημα είναι το αν το εμπόρευμα *εγκατέλειψε* το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, ενώ, σε περίπτωση διαφοροποιημένης επιστροφής, έχει σημασία να προσδιοριστεί πού *έφθασε* το εμπόρευμα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι κοινοτικοί μηχανισμοί ελέγχου είναι αυστηρότεροι, ή ακόμη και διαφορετικής φύσεως, σε περίπτωση διαφοροποιημένης επιστροφής.

39. Το Δικαστήριο περιγράφει ως ακολούθως τα χαρακτηριστικά στοιχεία των διαφόρων ειδών επιστροφών:

Το σύστημα των διαφοροποιημένων επιστροφών λόγω εξαγωγής έχει ως σκοπό «να ανοίξει ή να διατηρήσει ανοικτές για τις κοινοτικές εξαγωγές τις αγορές των τρίτων χωρών τις οποίες αφορά, η δε διαφοροποίηση της επιστροφής οφείλεται ακριβώς στην επιθυμία να ληφθούν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε αγοράς εισαγωγής στην οποία η Κοινότητα θέλει να διαδραματίσει κάποιο ρόλο» [18].

Θα συνιστούσε παραγνώριση του λόγου υπάρξεως του συστήματος της διαφοροποιήσεως της επιστροφής «αν για την καταβολή της επιστροφής με υψηλότερο συντελεστή θα αρκούσε το εμπόρευμα να έχει απλώς εκφορτωθεί, χωρίς να έχει φθάσει στην αγορά της χώρας προορισμού, για την οποία καθορίστηκε η διαφοροποιημένη επιστροφή και χωρίς να έχει διατεθεί στο εμπόριο στη συγκεκριμένη αγορά» [19]. Για τον λόγο αυτό το κοινοτικό δίκαιο «εξαρτά την καταβολή της διαφοροποιημένης επιστροφής από τη συμπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων για τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία στην τρίτη χώρα, δεδομένου ότι η συμπλήρωση των εν λόγω διατυπώσεων διασφαλίζει καταρχήν την πραγματική είσοδο του εμπορεύματος στην αγορά της χώρας προορισμού» [20].

Ακόμη, «[...] είναι απαραίτητο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων του συστήματος των διαφοροποιημένων επιστροφών, τα προϊόντα που επιδοτούνται με παρόμοια επιστροφή να φθάνουν πραγματικά στην αγορά προορισμού προκειμένου να διατεθούν εκεί στο εμπόριο» [21].

«Αντιθέτως, στην περίπτωση μη διαφοροποιημένης επιστροφής, που χορηγείται για την κάλυψη της διαφοράς μεταξύ των τιμών των προϊόντων εντός της Κοινότητας και των τιμών που ισχύουν στο διεθνές εμπόριο, το ύψος της επιστροφής δεν καθορίζεται ανάλογα με την αγορά της εισαγωγής για την οποία προορίζονται τα προϊόντα» [22].

17 — Όροι χρησιμοποιούμενοι στο άρθρο 5 του κανονισμού.

18 — Βλ. την απόφαση της 11ης Ιουλίου 1984, 89/83, Dimex (Συλλογή 1984, σ. 2815, σκέψη 8), και την απόφαση Boterlux (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 11, σκέψη 18).

19 — Βλ. την απόφαση Dimex (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψη 9).

20 — Ό.π., σκέψη 10.

21 — Ό.π., σκέψη 16· βλ. επίσης επ' αυτού την απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993, C-27/92, Möllmann-Fleisch (Συλλογή 1993, σ. I-1701, σκέψη 21).

22 — Βλ. την απόφαση Boterlux (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 11, σκέψη 21).

«Αυτός ακριβώς είναι και ο λόγος για τον οποίο το άρθρο [...] απαιτεί απλώς να προσκομίζεται η απόδειξη ότι το προϊόν έχει εξαχθεί εκτός της Κοινότητας» [23]. Εντούτοις, «είναι δυνατό να απαιτούνται συμπληρωματικές αποδείξεις όταν υφίσταται υπόνοια ή έχει διαπιστωθεί ότι έχουν διαπραχθεί καταχρήσεις» [24].

40. Η σύγκριση μεταξύ των δύο αυτών μεθόδων επιστροφών οδηγεί στο συμπέρασμα ότι «η καταβολή διαφοροποιημένης επιστροφής εξαρτάται καταρχήν από την απόδειξη της θέσεως του προϊόντος σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός της τρίτης χώρας προορισμού και ότι τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να απαιτούν, πριν από τη χορήγηση μη διαφοροποιημένης επιστροφής, μια τέτοια απόδειξη όταν υφίστανται υπόνοιες ή έχει διαπιστωθεί ότι έχουν διαπραχθεί καταχρήσεις» [25].

41. Δεν αμφισβητείται ότι, στην παρούσα υπόθεση, πρόκειται για «μη διαφοροποιημένες επιστροφές». Την περίοδο των επίμαχων πραγματικών περιστατικών, η Δημοκρατία της Αυστρίας δεν ήταν ακόμα μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οπότε πρέπει να θεωρηθεί ως τρίτη χώρα όσον αφορά τις εξαγωγές. Τούτο δεν επηρεάζει το γεγονός ότι, την περίοδο εκείνη, η Δημοκρατία της Αυστρίας είχε, ως κράτος μέλος, της ΕΖΕΣ, ειδική θέση όσον αφορά τις εισαγωγές, πράγμα το οποίο καθιστούσε οικονομικά ενδιαφέρουσα την εισαγωγή μεταποιημένων προϊόντων στην Κοινότητα. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού, το δικαίωμα λήψεως της επιστροφής γεννάται όταν τα προϊόντα για τα οποία έγινε δεκτή δήλωση εξαγωγής εγκατέλειψαν το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας το αργότερο εντός εξήντα ημερών από της αποδοχής αυτής. Ενόψει της ρητής αυτής διατάξεως, η οποία κατά τα λοιπά πρέπει να εξετάζεται υπό το φως της προαναφερθείσας νομολογίας, δεν απαιτείται, καταρχήν, η προσκόμιση άλλων αποδείξεων, εκτός και αν υφίστανται υπόνοιες για κατάχρηση της σχετικής ρυθμίσεως. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να τύχει εφαρμογής το άρθρο 5 του κανονισμού, που καθορίζει τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις εφαρμογής του.

42. Την περίοδο των πραγματικών περιστατικών που οδήγησαν στη διαφορά, η Επιτροπή φαίνεται ότι είχε λάβει ως βάση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας, ότι οι συμπληρωματικές αποδείξεις περί των οποίων κάνει λόγο το άρθρο 5 του κανονισμού μπορούν να ζητούνται *οποτεδήποτε*. Εντούτοις, κατά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, η Επιτροπή θεώρησε ότι έπρεπε να υφίστανται τουλάχιστον σοβαρές υπόνοιες [26] για απατηλές ενέργειες προκειμένου να εφαρμοστεί το άρθρο 5 του κανονισμού. Επομένως, βάσει της προαναφερθείσας νομολογίας, οι διάδικοι στην παρούσα διαδικασία δέχονται και οι ίδιοι ότι το άρθρο 5 του κανονισμού εφαρμόζεται μόνον όταν υπάρχει υπόνοια σχετικά με κατάχρηση ή έχει διαπιστωθεί κάτι τέτοιο.

43. Στο κείμενο της ως άνω διατάξεως, όπως αυτή ισχύει στην υπό κρίση διαφορά, οι περιστάσεις που δίδουν λαβή για την απαίτηση προσκομίσεως περισσότερων αποδεικτικών στοιχείων είναι «σοβαρές αμφιβολίες ως προς τον πραγματικό προορισμό του προϊόντος» [27] ή η δυνατότητα επανεισαγω-

23 — Όπ.π., σκέψη 22.

24 — Όπ.π., σκέψη 27.

25 — Όπ.π., σκέψη 30 και διατακτικό, σημείο 1.

26 — «Degré de suspicion élevé».

27 — Βλ. το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 3665/87.

γής του προϊόντος στην Κοινότητα «λόγω της διαφοράς μεταξύ του ποσού της επιστροφής που εφαρμόζεται στο εξαγόμενο προϊόν και του ποσού των δασμών κατά την εισαγωγή, που εφαρμόζονται σε ταυτόσημο προϊόν την ημερομηνία της αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής» [28].

44. Στο πλαίσιο της πρώτης εκ των δύο ως άνω εναλλακτικών περιπτώσεων, το περιεχόμενο της έννοιας του «πραγματικού προορισμού» του προϊόντος μπορεί ενδεχομένως να δημιουργήσει αμφιβολίες. Η προσφεύγουσα προέβαλε το σχετικό ζήτημα κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας, ερωτώντας τι σημαίνει «πραγματικός προορισμός» σε ένα σύστημα στο οποίο ο προορισμός δεν αποτελεί υποχρεωτικό στοιχείο. Απαντώντας η ίδια στο ερώτημα αυτό η προσφεύγουσα ανέφερε ότι, στο πλαίσιο των μη διαφοροποιημένων επιστροφών, δεν μπορεί παρά να πρόκειται για μια τρίτη χώρα γενικά.

45. Για παράδειγμα, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού, κατά το οποίο, «για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, τα προϊόντα που παραδίδονται ως εφόδια επί σκάφους στις εξέδρες γεωτρήσεως ή εκμεταλλεύσεως που αναφέρονται στο άρθρο 42, παράγραφος 1, στοιχείο α', θεωρούνται ότι έχουν εγκαταλείψει το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας», μπορεί να θεωρηθεί ότι τέτοιες περιστάσεις — επομένως, όχι μόνον η εισαγωγή σε τρίτη χώρα — συνιστούν επίσης «προορισμό του προϊόντος» υπό την έννοια της υπό κρίση διατάξεως. Ωστόσο, γι' αυτήν ακριβώς την ειδική κατάσταση το άρθρο 42 του κανονισμού προβλέπει ιδιαίτερους μηχανισμούς ελέγχου.

46. Επομένως, ως «προορισμός» υπό την έννοια της εν λόγω διατάξεως πρέπει να θεωρείται η παράδοση του εμπορεύματος στο εξωτερικό της Κοινότητας εφόσον πρόκειται για τρίτη χώρα. Εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου, πρέπει να ληφθεί υπόψη το εξής: «Για ένα προϊόν του οποίου η τιμή, και κατά συνέπεια ο συντελεστής επιστροφής, εξαρτάται από τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της χρήσεώς του, καταχρήσεις θα μπορούσαν να προκύψουν επίσης όταν η πραγματική χρήση του, ήτοι ο πραγματικός προορισμός του υπό τη λειτουργική έννοια του όρου, δεν αντιστοιχεί στην ειδική χρήση του προϊόντος για το οποίο ζητείται η επιστροφή. Επομένως, ο όρος "προορισμός" που περιλαμβάνεται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 3665/87 πρέπει να νοηθεί όχι μόνον υπό γεωγραφική αλλά και υπό λειτουργική έννοια» [29].

47. Η κατάσταση είναι παρόμοια όσον αφορά τους όρους εφαρμογής της δευτέρας εκ των ως άνω εναλλακτικών περιπτώσεων, που αφορά την επανεισαγωγή του εμπορεύματος. Οι δύο περιπτώσεις έχουν κοινό το γεγονός ότι αφορούν την άφιξη του εμπορεύματος σε τρίτη χώρα, με σκοπό να παραμείνει το εμπόρευμα αυτό εκεί και, επομένως, το γεγονός ότι τούτο εγκατέλειψε οριστικά την κοινή αγορά.

28 — Βλ. το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 3665/87.

29 — Βλ. την απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1999, C-54/95, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. I-35, σκέψη 45).

48. Βάσει γραμματικής ερμηνείας του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', η ως άνω διάταξη δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην παρούσα υπόθεση, τούτο δε, αφενός, διότι — όπως εξήγησε η Επιτροπή [30] — τα ποσά των επιστροφών δεν ήταν τέτοια ώστε να υφίσταται σοβαρός κίνδυνος επανεισαγωγής των ίδιων ακριβώς εμπορευμάτων και, αφετέρου, διότι η εξαγωγή της πρώτης ύλης και η εισαγωγή του προϊόντος που προήλθε από τη μεταποίηση δεν αφορούν «ταυτόσημα προϊόντα» [31] υπό την έννοια της διατάξεως αυτής.

49. Εντούτοις, δεν πρέπει να λησμονείται ότι η διάταξη αυτή εκδόθηκε με σκοπό την αποτροπή των απατηλών πρακτικών. Από την άποψη αυτή, μπορεί ενδεχομένως να είναι επιβεβλημένη μια ευρεία ερμηνεία της. Εφόσον η εξαγωγή ενός κοινοτικού προϊόντος ευνοείται με τη χορήγηση επιστροφών, το αποτέλεσμα της οριστικής εξόδου από την αγορά, στο οποίο αποσκοπεί ο εν λόγω μηχανισμός, μπορεί ενδεχομένως να διακυβεύεται αν το προϊόν επανέρχεται στην Κοινότητα με άλλη μορφή. Εν πάση περιπτώσει η σκοπούμενη οριστική έξοδος του προϊόντος από την κοινή αγορά μπορεί να μην πραγματοποιηθεί. Έτσι, στο πλαίσιο των περιστατικών που συνθέτουν το ιστορικό της παρούσας διαφοράς, η Επιτροπή ορθώς θεώρησε ότι υφίσταται κίνδυνος διαπράξεως απατηλών ενεργειών.

50. Η νέα κωδικοποίηση του κανονισμού 3665/87 με τον κανονισμό 800/1999 λαμβάνει υπόψη την προβληματική αυτή. Το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού αυτού ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Όταν:

α) [...]

β) [...]

γ) υπάρχουν συγκεκριμένες υποψίες ότι το προϊόν θα επανεισαχθεί στην Κοινότητα ως έχει ή αφού έχει μεταποιηθεί σε τρίτη χώρα, απολαύοντας της απαλλαγής από το δασμό ή μείωσης του δασμού,

η ενιαία επιστροφή [...] καταβάλλεται μόνον εάν το προϊόν έχει εγκαταλείψει το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 και

i) στην περίπτωση μη διαφοροποιημένης επιστροφής, το προϊόν έχει εισαχθεί σε τρίτη χώρα εντός των 12 μηνών που έπονται της ημερομηνίας αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής, ή αποτέλεσε αντικείμενο σημαντικής επεξεργασίας ή μεταποίησης εντός της εν λόγω προθε-

30 — Βλ. σημείο 32 ανωτέρω.

31 — Το γαλλικό κείμενο κάνει λόγο για «produits identiques».

σμίας, κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 [32].

ii) [...]».

51. Αν και η διάταξη αυτή άρχισε να ισχύει μόλις την 1η Ιουλίου 1999, συνιστά ένδειξη προς επίλυση του προβλήματος. Το αποφασιστικό κριτήριο είναι ο βαθμός της επεξεργασίας ή της μεταποιήσεως, όπως προκύπτει από το επίθετο «σημαντική» και από την παραπομπή στο άρθρο 24 του κανονισμού 2913/92.

52. Για το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού, το οποίο, εν πάση περιπτώσει, αφορά τις περιπτώσεις επανεισαγωγής του μεταποιημένου προϊόντος μόνο βάσει μιας διασταλτικής ερμηνείας, πρέπει να ισχύσουν παρόμοια κριτήρια. Σε περίπτωση σημαντικής επεξεργασίας ή μεταποιήσεως του προϊόντος, ακόμα και με μια εξαιρετικά ευρεία ερμηνεία δεν μπορεί να γίνει πλέον λόγος για «ταυτόσημα προϊόντα». Σε μια τέτοια περίπτωση, επιπλέον, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το προϊόν εκπλήρωσε τον σκοπό του με τη λειτουργική έννοια του όρου.

53. Στην παρούσα υπόθεση όλοι οι διάδικοι συμφωνούν επί του γεγονότος ότι, στη διαδικασία μεταποιήσεως που οδήγησε στην παρασκευή πενικιλίνης με βάση σιρόπι γλυκόζης, το σιρόπι γλυκόζης έπαψε πλέον να υπάρχει. Επομένως, πρόκειται για μη αναστρέψιμη μεταποίηση, ήτοι για σημαντική μεταποίηση του αρχικού προϊόντος, που είναι το σιρόπι γλυκόζης, οπότε δεν μπορεί να γίνεται λόγος για επανεισαγωγή του στην Κοινότητα με τη μορφή της πενικιλίνης, που είναι ένα φάρμακο.

54. Ακόμα και η Επιτροπή διαπίστωσε ρητά, με την προαναφερθείσα τηλεομοιοτυπία της της 12ης Ιουλίου 1993 [33], με την οποία ήρε τα προηγουμένως διαταχθέντα μέτρα, ότι η εξαγωγή [34] σιροπιού γλυκόζης προς τρίτες χώρες μέλη της ΕΖΕΣ όπου και μεταποιείται, στο πλαίσιο του τελωνειακού συστήματος της ενεργητικής τελειοποιήσεως, σε κιτρικό οξύ, το οποίο ενδέχεται να εισαχθεί στην Κοινότητα με μηδενικούς δασμούς, ήταν *απολύτως νόμιμη*.

55. Επομένως, εφόσον δεν πρόκειται για περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 5 του κανονισμού, δεν έχει σημασία, σε τελική ανάλυση, το γεγονός ότι η εισαγωγή κοινοτικών προϊόντων στη τρίτη χώρα δεν μπορεί να αποδειχθεί, σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 3, του κανονισμού, με την εκπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων της διαθέσεως στην αγορά. Ωστόσο, τούτο κρύβει ένα γενικό πρόβλημα αποδείξεως, καθόσον, στην περίπτωση εξαγωγών κοινοτικών προϊόντων σε τρίτη χώρα στην οποία αυτά μεταποιούνται στο πλαίσιο ενός ιδιαίτερου τελωνειακού καθεστώτος, η εισαγωγή

32 — Κανονισμός του Συμβουλίου της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1). Η διάταξη αυτή έχει ως εξής: «Εμπόρευμα στην παραγωγή του οποίου μεσολάβησαν δύο ή περισσότερες χώρες καταγεται από τη χώρα στην οποία πραγματοποιήθηκε η τελευταία μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία, οικονομικά δικαιολογημένη, σε επιχείρηση εξοπλισμένη για το σκοπό αυτό και η οποία κατέληξε στην κατασκευή ενός νέου προϊόντος ή ενός προϊόντος που αντιπροσωπεύει σημαντικό στάδιο παραγωγής».

33 — Βλ. επ' αυτού το σημείο 7 ανωτέρω.

34 — Εδώ δεν μπορεί να πρόκειται παρά μόνο για εξαγωγές με καταβολή σχετικών επιστροφών.

δεν μπορεί να αποδεικνύεται σύμφωνα με τον κανονισμό.

56. Η προσφεύγουσα παρατηρεί ορθά ότι ο κοινοτικός νομοθέτης δεν θέλησε να εμποδίσει τις εξαγωγές κοινοτικών προϊόντων με σκοπό τη μεταποίηση ή την επεξεργασία τους στην τρίτη χώρα εισαγωγής. Τούτο ισχύει, κατά μείζονα λόγο, καθόσον, σε τέτοιες περιπτώσεις, έχει επιτευχθεί ο σκοπός του συστήματος, ο οποίος είναι να εγκαταλείψει οριστικά την κοινή αγορά το εξαγόμενο προϊόν με τη χορήγηση επιστροφών.

57. Στο πλαίσιο αυτό, χρήσιμο είναι να γίνει μνεία του άρθρου 5, παράγραφος 1, τέταρτο εδάφιο, του κανονισμού, που επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους να ζητούν συμπληρωματικά στοιχεία ικανά να αποδείξουν ότι «το προϊόν έχει πράγματι διατεθεί ως έχει στην αγορά της τρίτης χώρας εισαγωγής». Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού, η Επιτροπή μπορεί να ζητεί από τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τη διάταξη αυτή. Σ' αυτό το νομικό πλαίσιο εντάσσεται το γεγονός ότι στην παρούσα υπόθεση ζητήθηκε από την προσφεύγουσα να αποδείξει ότι διέθεσε στην αγορά τα σχετικά εμπορεύματα.

58. Ανεξάρτητα από το ζήτημα αν η διάταξη αυτή μπορεί να έχει εφαρμογή μόνο σε περιπώσεις σοβαρών υπονοιών [35], πρέπει να γίνει δεκτό ότι αυτή συνεπάγεται τη δυνατότητα αποδείξεως του γεγονότος ότι το προϊόν έφθασε στον τελικό προορισμό του και με άλλο τρόπο έναντι της προσκομίσεως τελωνειακών εγγράφων περί διαθέσεως του εν λόγω προϊόντος στην κατανάλωση, τούτο δε όχι μόνο με τη γεωγραφική αλλά και με τη λειτουργική έννοια [36].

59. Η «απόδειξη της διαθέσεως στην κατανάλωση» [37], που απαιτήθηκε στην παρούσα υπόθεση αλλά δεν αναφέρεται ως τέτοια στον κανονισμό, δείχνει ότι πρόκειται για εκμετάλλευση του προϊόντος εντός της τρίτης χώρας. Ανεξάρτητα από το αν η πράξη αυτή θεωρηθεί ως «κατανάλωση» [38], ως «εκμετάλλευση» [39] ή ως το γεγονός «ότι το προϊόν έχει πράγματι διατεθεί ως έχει στην αγορά της τρίτης χώρας εισαγωγής» [40], ο επιδιωκόμενος σκοπός είναι σαφής. Η σημαντική επεξεργασία ή μεταποίηση του προϊόντος ικανοποιεί την απαίτηση της περιγραφόμενης εκμεταλλεύσεως, ενώ το ζήτημα σχετικά με το ποιο τελωνειακό καθεστώς ίσχυε για το προϊόν όταν αυτό μεταποιήθηκε δεν πρέπει να έχει σημασία. Συνεπώς, η απόδειξη μιας σημαντικής επεξεργασίας ή μεταποιήσεως πρέπει να θεωρείται ότι πληροί τους όρους του άρθρου 5 του κανονισμού.

60. Τέλος, θα προβώ σε ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με τον χρόνο κατά τον οποίο πρέπει να είναι γνωστή η φύση των αποδείξεων που πρέπει να προσκομίζονται σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού. Πρέπει να ληφθεί υπόψη το ότι ο επιχειρηματίας που ζητεί τις επιστροφές λόγω εξαγωγής πρέπει

35 — Όπως υποστηρίζει η Επιτροπή.

36 — Απόφαση Γερμανία κατά Επιτροπής (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 29).

37 — «Preuve de mise à la consommation» στο γαλλικό κείμενο.

38 — «Consommation» στο γαλλικό κείμενο.

39 — «Exploitation» στο γαλλικό κείμενο.

40 — «... a été effectivement mis en état sur le marché» στο γαλλικό κείμενο.

να πληροφορείται σε εύθετο χρόνο περί των αποδείξεων τις οποίες οφείλει να παράσχει, τούτο δε κατά μείζονα λόγο όταν πρόκειται για έγγραφα που διαφέρουν από εκείνα τα οποία απαριθμεί ρητά ο κανονισμός αυτός, καθόσον, αφενός, το δικαίωμά του να λάβει επιστροφές εξαρτάται από τις εν λόγω αποδείξεις και, αφετέρου, ο ίδιος έχει περιορισμένη μόνον επιρροή [41] όσον αφορά τον τρόπο και τον σκοπό χρησιμοποιήσεως του εμπορεύματος εκ μέρους του αλλοδαπού εισαγωγέα. Ο εξαγωγέας πρέπει να είναι σε θέση να εκτιμήσει αν μπορεί να προχωρήσει στην εξαγωγή χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο να αντιμετωπίσει εκ των υστέρων άρνηση των αρμόδιων αρχών να του χορηγήσουν την επιστροφή εξαιτίας περιστάσεων τις οποίες ο ίδιος δεν ελέγχει [42].

61. Τούτο στηρίζεται στη γενική αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Στο πλαίσιο των υπό κρίση περιστατικών, αυτό σημαίνει ότι ένας εξαγωγέας, η εξαγωγή του οποίου πληροί όλες τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις, πρέπει να μπορεί να στηρίζεται στο γεγονός ότι έχει δικαίωμα λήψεως επιστροφών.

62. Εξάλλου, η ιδέα αυτή εκφράζεται στον κανονισμό 800/1999. Η εξηκοστή έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού αναφέρει, για παράδειγμα, ότι:

«[...] προκειμένου να διασφαλισθεί η ομοιόμορφη εφαρμογή στο σύνολο της Κοινότητας της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης όσον αφορά την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, πρέπει να καθοριστούν οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να γίνει επίκληση της αρχής αυτής [...]».

63. Το άρθρο 20, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 800/1999, αναφέρει τα ακόλουθα:

«Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται *πριν* την πληρωμή της επιστροφής» [43].

64. Στην παρούσα υπόθεση, ο επιχειρηματίας δεν μπορούσε να γνωρίζει τίποτα σχετικά με την απαίτηση προσκομίσεως συμπληρωματικών αποδείξεων πριν από το από 16 Μαρτίου 1990 έγγραφο του ONIC. Το από 26 Ιανουαρίου 1990 έγγραφο της Επιτροπής προς τον ONIC έφερε ρητά τον χαρακτηρισμό του «εμπιστευτικού». Κατά τα λοιπά, κατά πάγια νομολογία, παρόμοια διοικητική αλληλογραφία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών αρχών δεν παράγει άμεσα νομικά αποτελέσματα έναντι των επιχειρηματιών [44]. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, ακόμα και αν θα μπορούσε να εφαρμοστεί το άρθρο 5 του κανονισμού 3665/87 — λύση αντίθετη προς την άποψη που εξετέθη —, η προσφεύγουσα δεν ενημερώθηκε εγκαίρως σχετικά με τις αποδείξεις που έπρεπε να προσκομίσει.

41 — Ενδεχομένως με συμβατικές σχέσεις· βλ. την απόφαση Boterlux (προαναφερθείσα στην υποσημείωση 11, σκέψη 35).

42 — Με εξαίρεση τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας.

43 — Η υπογράμμιση δική μου.

44 — Βλ. την απόφαση της 27ης Μαρτίου 1980, 133/79, Sucrimex και Westzucker κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1980/Ι, σ. 659, σκέψη 16).

VI – Πρόταση

65. Συμπερασματικά, κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω να δοθεί η ακόλουθη απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα:

«Οι ισχύουσες την 1η Μαρτίου 1990 διατάξεις, ιδίως το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα, καθόσον προβλέπουν, για την καταβολή της επιστροφής λόγω εξαγωγής, την προϋπόθεση "[...] ότι το προϊόν έχει πράγματι διατεθεί ως έχει στην αγορά της τρίτης χώρας εισαγωγής", δεν παρείχαν τη δυνατότητα στον αρμόδιο οργανισμό ελέγχου (εν προκειμένω τον ONIC) να αμφισβητήσει τα δικαιώματα λήψεως επιστροφής του προμηθευτή απλώς και μόνο για τον λόγο ότι το παραδοθέν εμπόρευμα χρησιμοποιήθηκε από τον αλλοδαπό πελάτη για τη δημιουργία ενός άλλου προϊόντος, το οποίο ενδεχόταν να επανεξαχθεί σε άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.»